

VESTNIK

NOTICIERO

IV

1969

XX

VSEM ČLANOM D. S. P. B. V ARGENTINI SPOROČAMO,
DA ZNAŠA LETNA ČLANARINA 1.000.— PESOV. V TEM
ZNESKU JE VKLJUČENA NAROČNINA ZA VESTNIK

Vse naročnike lepo prosimo, poravnajte naročnino in dodajte nekaj za tiskovni sklad. Vestnik se vzdržuje zgolj z naročnino. Z rednim plačevanjem naročnine pomagajte, da moremo nekaj izvodov Vestnika brezplačno pošiljati v domovino in pa slovenskim sezonskim delavcem v Evropo.

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. Izdaja ga konzorcij. Predsednik Edi Škulj, Ramón Falcón 4158, Suc. 7, Buenos Aires. Ureja uredniški odbor: Miha Benedičič, Karel Mauser, Anton Skubic, Rudolf Smersu. Upravnik: Janez Kralj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Bs. Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Eduardo Škulj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans.

Ovitek: arh. Jure Vombergar

Naročnina: Argentina 700 pesov, Južna Amerika: enakovrednost v dolarjih, ZDA, Kanada: 3.50 dolarja, Evropa: enakovrednost ameriško-kanadske naročnine. — Za letalsko dostavljanje doplačati 3.50 dolarje.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko, Estados Unidos 425, Bs. Aires (33-7213)

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 970.247.

VESTNIK-NOTICIERO

1969/IV — 30/6/69

Director: Eduardo Škulj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires (7)
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 970.247 — 27-6-1968

Božo Stariha

Naše načelno protikomunistično stališče je trdno in neomajno

Pokojni ing. Mozetič, ki je uvedel Slovenski dan na Pristavi, je izjavil: „Na ta dan naj bi se zbirali tu demokratični Slovenci vseh nazorov. Zedinjena Slovenija, ki je naša reprezentančna in nepolitična organizacija, hoče družiti demokratično misleče in protikomunistične Slovence. Stremeli bomo za tem, da bomo vzdrževali edinost na zunaj in na znotraj. Društvo nam je potrebno do tistega trenutka, ko bo v Argentini še kaj slovenskih protikomunističnih naseljencev.“ Prav tako so ostali predstavniki društva v eni ali drugi obliki potrjevali isto skozi vsa leta.

Slovenski dan pa je bolj kot prireditev, dan bratstva in vzajemnosti naše zdomske skupnosti. Prepričan sem, da si želimo vsi tukaj zbrani, naj bi ta dan bil tudi dan sprave in srečanja med prijatelji, ki se danes kot večeraj smatramo za slovensko ideološko emigracijo, mi ki hočemo ostati idejno trdni in prekaljeni. Moramo dokazati vsem, da svojega mišljenja še nismo spremenili kljub tujim in domačim vplivom.

Zato trdimo, da je naše načelno protikomunistično stališče trdno in neomajno. Gradimo na naši preteklosti, čeprav so naši pogledi obrnjeni v bodočnost.

Bodimo med seboj povezani v odkriti ljubezni in pripravljenosti za žrtve, ki jih zahteva skupno življenje.

Mi Slovenci v Argentini predstavljamo živ protest komunističnemu nasilju. Odklanjajmo vsako dvoličnost. Smo in hočemo ostati slovenska ideološka emigracija. Idejno trdni bomo močnejše vplivali tudi na razvoj v domovini.

Naša mladina nas opazuje in sodi. Mešetarjenje z načeli nas bo oslabilo, versko kot narodno.

Čeprav smo odsekani od živega narodnega telesa, živo čutimo, da smo Slovenci. Zato bomo pomenili nekaj, samo v trdni skupnosti, tako tukaj kakor drugod po svetu. Needini in nesložni pa ne bomo dosegli ničesar.

Nekaj misli iz govora predsednika „Zedinjene Slovenije“
na slovenskem dnevu dne 13. aprila 1969 v Buenos Airesu.

Slovenska hvalnica

Zbor:

O Bog, ki si ustvaril nebo in zemljo,
trave in rože,
ki daješ življenje človeku in mravlji,
sprejmi našo hvalnico.

Pojemo jo za žive in mrtve,
za zemljo naših očetov,
za kruh črni in vodo,
za trpljenje in smrt.

I. mož:

Hvala Ti, Gospod, za noči groze,
za bridko zorenje spoznanj.
Hvala Ti, Gospod za krvavo globino ran,
za spoznanje resnice, za Tvojo božjo dlan,
ki je božala obupe zapornikom in talcem.

Žena:

Hvala Ti, Gospod, za trpljenje mater,
za milost, da smo jih imeli,
za veliko srečo njih močne vere,
iz katere smo živeli.
Hvala Ti, o Bog, bile so Marije,
bile so Veronike na križevem potu,
v njih prte, v njih srca
krjava obličja smo brisali.

Otrok:

Hvala Ti, Gospod, za očete in velike brate,
oral so zemljo,
sejali kruh in ljubezen.
V pesku na Rabu nato so žalost sejali,
v Dachau o košnji in zrelem žitu sanjali.

Zbor:

Hvala Ti, Gospod, za dni vstaje,
za vero v svobodo,
za kratka leta upanja
in za črne dni.

I. mož:

Hvala Ti, Gospod, za Tvoje duhovnike po hostah ubitih,
za vse, v borbah padlih, iz zased končanih,
v množičnih grobih z dračjem in kamnom zasutih,
s prstjo spojeni v neznanih grobeh
zemljo blagoslavljaajo,
s Tvojo ljubeznijo speti
z nami ostajajo.

I. mož:

Hvala Ti, Gospod, za Turjak,
za Grčarice,
za kraje znane in neznane.

Zbor:

Amen, Amen!

II. mož:

Hvala Ti, Gospod, za Vetrinj,
za dolgo polje in črno žalost,
za prevarano upanje
in zadnjo milost.

Zbor:

Amen, Amen!

I. mož:

Hvala Ti, Gospod, za zmagoslavje mrtvih,
žerjavica so na glavi krvnikov.

Zbor:

Amen, Amen!

Otrok:

Hvala Ti, Gospod, za slovensko zemljo,
zibel je našim mrtvim bratom,
zibaj jo s svojimi rokami,
ki so ustvarile nebo in zemljo,
travo in rože.

Zbor:

Amen, Amen, Amen! (Kar se da mogočno.)

Slovenci po osvobojenju l. 1918

I

Slovensko ljudstvo se je razvilo v teku 19. stoletja. V tem razvoju je bila vodilna ideja slovenske politike zahteva iz leta 1848, po združenju SLOVENIJI, kot posebni državni enoti v okviru avstrijskega cesarstva. Ta ideja je temeljila na osnovnem spoznanju, da smo Slovenci narod in imamo zato pravico do lastne države

V dvajsetem stoletju so Slovenci začeli iskati politično rešitev svojega narodnega problema skupaj s Hrvati, ali s Hrvati in Srbi v okviru Avstro-Ogrske. Na pot skupnega nastopanja so šli iz praktičnih političnih potreb, pa tudi iz zavesti sorodstva s Hrvati in Srbi. A ob tem se je zavest slovenske narodne individualnosti zabrisovala. Višek te poti je bila v habsburški monarhiji majniška deklaracija, ki je zahtevala „zedinjenje naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov (monarhije)... v eno samo, edinstveno, popolnoma suvereno državo...“

II

Ko je okvir habsburške monarhije, ki ga je bila majniška deklaracija formalno priznala, ob koncu prve svetovne vojne razpadal, je Narodno Veče v Zagrebu 29. oktobra 1918 razglasilo svoje predsedstvo za vrhovno oblast v vseh jugoslovanskih pokrajinah, ki so zastopane v Narodnem Veču. Zastopane pokrajine — deli bivše Avstro-Ogrske — so bile: Slovenija, Hrvaška, Dalmacija, Istra, pa Bosna in Hercegovina. V Veču, ki je štelo 80 članov, je bilo 14 Slovencev. Njega predsednik in torej tudi predsednik vlade te nove državne tvorbe je bil dr. Korošec.

Bila je to suverena država z zametki federacije. Slovenske stranke so sestavile slovensko vlado, ki je zaprosila in dobila potrdilo od predsedstva Veča 31. oktobra 1918...

A novo nastala država pod vlado predsedstva Veča si je postavila že ob ustanovitvi za cilj, da se združi s kraljevinama Srbijo in Črno goro v eno samo državo.

III

Do združenja je prišlo 1. decembra 1918. A zastopniki Narodnega Veča so pri dogovorih za združitev, ki so jih vodili s predstavniki srbske vlade, šli preko navodil Veča v dveh bistvenih točkah. Opustili so zahtevo, da naj se ustava nove skupne države zglasuje z dvotretjinsko večino, in nova država je bila proglašena za kraljevino z dinastijo Karadžordževićev, kar je bilo proti navodilom Narodnega Veča. Združitev se ni izvršila kot pogodbeno dejanje dveh enakopravnih držav, marveč z razglasom srbskega regenta Aleksandra (prim. o tem: Jovan Stefanović, 2. izd. Zagreb 1966, knjiga 1, str. 145-151).

IV

V novi državi, kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, se je izglasovala l. 1921. centralistična ustava, ki je državo upravno razdelila v 33 oblasti. Slovenija ni obstojala kot državno-politično, niti ne kot eno upravno telo. Bila je razdeljena na dve oblasti.

V tem času smo Slovenci izgubili eno tretjino svojega narodnega ozemlja — 8000 kv. km. — v prid Italiji, Avstriji in Madžarski.

Umor predstavnika hrvaške kmečke stranke Štefana Radića v beograjskem parlamentu leta 1928 je povzročil težko politično krizo. 6. januarja 1929 je kralj Aleksander razpusti parlament, ukinil ustavo in uvedel osebno diktaturo. Leta 1931 je razglasil novo centralistično ustavo, ki je državo delila v devet banovin in je slonela na fikciji edinstvenega, troimenega jugoslovanskega naroda. Slovenija je bila „Dravska banovina“.

Ko se je po umoru kralja Aleksandra l. 1934 počasi pristopalo k reševanju narodnega vprašanja, se je razvoj pred vojno ustavil ob ustanovitvi banovine hrvaške l. 1939, ki je imela celo nekatere prilastke konfederativne enote. Drugi deli države s Slovenijo vred pa so bili še naprej podvrženi centralizmu.

Toda to stanje so vzeli Slovenci, kot nekaj prehodnega — kot prvi korak k preosnovi Jugoslavije.

V

V takem položaju nas je zadela svetovna vojna in okupacija, v kateri so vse tri okupacijske sile načrtno uničevale slovenski narod: dejanski fizični obstoj naroda je bil postavljen na kocko. Komunisti so tragedijo povečali, ko so nam pod krinko Osvobodilne Fronte vsilili krvavo državljansko vojno.

Med okupacijo so predstavniki Slovenske ljudske stranke, liberalne stranke in socialistične stranke sprejeli 29. oktobra 1944 skupen program za federativno Jugoslavijo pod dinastijo Karadžordževićev. Osvobodilna fronta pa je poslala brez sklepa lastnih organov, zgolj po naročilu komunistične partije, predstavništvo na zborovanje v Jajce, kjer so se položili temelji za federativno komunistično Jugoslavijo, 29. novembra 1943.

V poveljni dobi brutalne, teroristične boljševizacije je bila l. 1946 sprejeta ustava po vzorcu stalinistične sovjetske ustave iz l. 1936. Slovenija je postala ena šestih republik federativne države. A v totalitarni državi, kjer je državni aparat le pročelje za diktaturo monolitne partije, je mogoča federacija le na papirju.

Slovenska meja se je po mirovni pogodbi razširila, a le minimalno. Jugoslavija je bila takrat satelit Sovjetske zveze, ki pa ni imela nobene vneme za zahteve Jugoslavije po slovenskem ozemlju izven Jugoslavije, oporo zahodnih zaveznikov pa si je Kardeljeva diplomacija pod taktirko Molotova uspešno onemogočila.

Leta 1948 je nastal spor med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo — eden bistvenih razlogov za to je bil „da so sovjetski komunisti očitali jugoslovanskim prevelik radikalizem v ustvarjanju komunizma. Ko je po nekaj letih jugoslovanska „kompartija“ obupala nad možnostjo sprave s svojimi nekdanjimi gospodarji, potrebovali pa so naklonjenost domačega prebivalstva, je režim v nekaterih stvareh začel s takozvano liberalizacijo. A zapadni novinarji so ugotovili, da je postal češkoslovaški režim (pred sovjetsko mafijo) v osmih mesecih bolj liberalen, kot Jugoslavija v dveh desetletjih!

VI

Kakšen je položaj slovenskega naroda danes? V Jugoslaviji smo Slovenci ustavno priznani kot narod in imamo svojo republiko. Toda Slovenija je gospodarsko izkoriščana, kulturno zapostavljena doma in nezadostno predstavljena v svetu. Komunistična vlada — jugoslovanska in slovenska — se briga za slovenske manjšine v Italiji in Avstriji le, kolikor to služi rdečemu režimu. O emigrantih, ki smo proti komunizmu, uradno doma molče — razen kadar nas napadajo.

Pokojni dr. Alojzij Kuhar je pred dvajsetimi leti ob pregledu dogodkov, ki so sledili 29. oktobru 1918 dejal, da je bilanca v glavnem negativna. Vendar je poudaril, da je imel naš prelom z Avstro-Ogrsko velik narodni pomen.

Gotovo ga je imel že zato, ker so Slovenci takrat pokazali s pogumnim skupnim, splošno narodnim nastopom, da se zavedajo svojih pravic in jih hočejo uveljaviti, kljub grožnjam in zatiranju. Na to delo v preteklosti smo lahko ponosni. V Jugoslaviji je odpadlo nemško gospodstvo in izkoriščanje, dobili smo vse slovenske šole, vključivši univerzo.

Toda dejstvo, da so nekateri Slovenci začeli v romantičnem navdušenju ob združitvi s Hrvati in Srbi premišljevati o tem, ali smo res narod v popolnem pomenu besede ali le del nekega jugoslovanskega naroda, nam je prineslo veliko nesreč. Mirno lahko rečemo, da smo zašli v zagatni položaj ne toliko zaradi politične neizkušenosti ali pomanjkanja državne tradicije, — marveč bistveno prav zaradi te nejasnosti v naši narodni zavesti. Počna zavest o samobitnosti slovenskega naroda se je v novem položaju razvila najpreje in najjasneje med slovenskimi krščanskimi demokrati, a tudi tam se ni vedno izrazila v polni politični zavesti in praktični politiki.

Bile pa so politične stranke med Slovenci samimi, ki so vztrajale v zmedeni ideji enega samega jugoslovanskega naroda s tremi plemeni. To je olajševalo igro velesrbskih teženj, ki so hotele videti v Jugoslaviji le razširjeno Srbijo. Skupaj z dejstvom, da se je usoda Slovencev odločala v Beogradu — kot pod Avstrijo na Dunaju — je to ogrožalo in dejansko kršilo osnovne slovenske pravice.

Pod komunizmom so se velesrbske težnje pojavile pod novo krinko: za osnovo jim služi stalinsko-kardeljska „teorija“ o procesu spajanja na-

rodov pod komunizmom, za sredstvo pa centralistična birokracija in centralizem partije same. Slovenski komunisti so pred takimi teorijami in sredstvi brez moči — in tako je slovenski narod spet — ali še vedno — bistveno ogrožen. Slovenska zavest v domovini se more ohranjati in razvijati le pod nasilno mrežo režima — mnogokrat v molku, včasih v protestu za obrambo slovenskega jezika. **Do pravega, polnega, to se pravi tudi političnega izraza pa pod komunizmom slovenska narodna zavest ne more priti.**

Naša naloga v svobodnem svetu je zato toliko bolj resna in nujna.

Če jo hočemo vredno izpolnjevati, si moramo biti najprej sami na jasnem, kaj je narod in v čem je zrela, do polnosti razvita narodna zavest.

VII

Renan je zapisal v preteklem stoletju, da je narod velika solidarna družba, ki temelji na skupnih žrtvah v preteklosti in na volji do novih žrtve v prihodnosti. Narodnost, je pristavil, je vsakodnevni plebiscit.

Renanova opredelitev naroda ni popolna: napisal jo je v polemiki z Nemci o francoski narodni manjšini v Nemčiji, in povdarjal, da temelji pripadnost naroda na svobodni vključitvi v veliko zgodovinsko solidarno družbo. Ta svobodna vključitev temelji za one, ki živijo v narodu, katerega samobitnost in mirni svobodni razvoj sta zagotovljena — tako, da je s tem zagotovljen tudi svobodni razvoj vseh njegovih članov — enkratni eksistenčni odločitvi, ki jo živijo v svoji narodni dejavnosti.

Toda, ko je Renan govoril o plebiscitu, je položil prst na nekaj, kar mi Slovenci v svetu doživljamo vsak dan. Ali ni res, da si mora sleherni od nas potrditi vsak dan svojo osnovno odločitev, biti Slovenec, v mislih, z besedami in dejanji? V našem položaju je to naravno in do neke mere je razumljivo — če je tudi za člane slovenskih manjšin v Italiji in Avstriji njihova narodnost „vsakodnevni plebiscit“.

Toda za narod v domovini je nenaravno, krivično, če je v takem položaju — in vendar je položaj v slovenski domovini tak. In ne more biti drugače, dokler so Slovenci le del neke suverene države — katerekoli države. **Kajti narod se more polno razviti le v lastni državi.** Brez nje ne ostane le politično nesamostojen, marveč nedograjen v smeri polnega narodnega razvoja. Za Slovence pa pomeni naš položaj še globljo nevarnost: če si ne bomo ustvarili lastne države, bomo sploh težko obstali kot narod.

Renan je govoril o skupnih žrtvah v preteklosti in volji za nove žrtve v prihodnosti kot osnovi velike solidarnosti, ki je povezanost ljudi v narodu. Kateri narod v Evropi ve bolj kot slovenski, kako so ga njegove žrtve v preteklosti kalile in družile? Misel na pretekle žrtve in težave nas ne more spraviti v malodušje, marveč nam je nasprotno razlog za ponos. Predvsem pa nam je vir novih moči: če smo prestali vse to, pa smo ne le obstali, marveč celo rasti, vemo in lahko pokažemo svetu, da smo zmožni tudi žrtev, ki jih bo zahtevala prihodnost. Vse to pa bo nekoč poplačano z veliko rastjo naroda, ki bo na svoji zemlji svoj gospod.

Ob 555-letnici zadnjega ustoličenja

(Iz nagovora ob začetku šolskega leta 1969)

Dragi študentje!

Tisti, ki vas danes učimo v srednješolskem tečaju ravnatelja Marka Bajuka, smo hodili v gimnazijo, ki se je začela septembra in končala junija. Kasnejši rodovi smo tako začeli šolsko leto s kraljevim rojstnim dnem in končali z Vidovdansko proslavo. Ta praznik je bil v spomin na bitko na Kosovem polju 1389, ko so Turki premagali Srbe, a v le-teh zanetili ogenj vere in upanja na lepšo bodočnost: skratka, iz poraza so Srbi znali ustvariti praznik vere, upanja, smisla za žrtve.

Mi smo za konec našega šolanja prinesli s seboj svoj Vidovdan — Vetrinj. Zdaj se trudimo iz svojega Vetrinja napraviti praznik vere, upanja, smisla za žrtve, vse v pričakovanju lepše bodočnosti slovenskemu narodu.

Vaši starši, vaši očetje in matere so v Vetrinju tudi postavili temelje politični emigraciji, kateri danes po krvi pripadate.

Mi smo v času našega šolanja živeli na jugu Evrope. Zdaj živimo na jugu sveta.

In naključje je hotelo, da čas šolskega leta na jugu sveta sovпада z dvema našima praznikoma: obletnico zadnjega ustoličenja in obletnico narodnega osvobojenja čigar vsebina je bila pred nekaj leti obogatena s praznikom narodne zastave. Ta praznik je pravzaprav nastal prav zaradi vas, mladih. Iz tistega groznega Vetrinja je kljub vsemu zrastel v vaših očetih in materah duh odpornosti, katerega najmočnejši poudarek je bil ravno v primerni počastitvi slovenske zastave: čiste, prav take, kakršno smo prinesli s seboj iz domovine. S to hodimo danes po svetu, mi in z nami vi, v zavesti, da se že vključujemo v družino svobodnih narodov.

A preden smo imeli svojo zastavo, smo imeli svoje vladarje. Iz naše krvi in iz tuje. In izbirali so jih svobodni slovenski ljudje, taki, ki so živeli pred stoletji, živeli pred desetletji in bodo spet, ko se kolo zgodovine obrne. Danes svobodnih ljudi na slovenski zemlji ni. In kdor drugače trdi, naj dokaže s svobodnimi volitvami, s pravico svobodne vesti, vere, združevanja, šolanja, vzgoje, kulture in prosvete. Dokler teh dokazov ni, svobodnih ljudi na slovenski zemlji ni.

Edini svobodni smo mi v zdomstvu. Tu v Argentini, pa v Združenih državah, Kanadi in Avstraliji, po državah Evrope, kjerkoli izven meja sedanje Ljudske republike Slovenije. Svobodni, kakor so bili nekoč pred nami Irci na tujem: iz njihovih vrst se je rodil praznik sv. Patrika, iz njihovih vrst so zrastli kadri borec za svobodo: zdomstvo je materi domovini Irski priborilo svobodo v največji možni meri.

Zakaj ne bi mogli Slovenci v zdomstvu tega ponoviti? — Dokler bi se naše delo omejevalo samo na metanje gesel in neplodno dopovedovanje, ne bomo želi uspehov; če pa se oprimemo trdne slovenske tradicije, nam ne more zmanjkati tel. Ta tradicija je brezdvomno najsilnejše poudarjena v obredu ustoličevanja svobodnega kneza po svobodnih slovenskih ljudeh.

Vi vsi veste, kako je potekal obred ustoličevanja. Tudi poznate smisel predaje oblasti novoizvoljenemu poglavarju. (Če je še kdo, ki tega ne ve, naj si čim prej poišče podatke, sicer ne bo kos svojim kolegom.) Zato o teh podrobnostih danes ne bomo govorili. Poudariti pa hočemo samo eno stvar.

Mi govorimo vašemu rodu. Naslednjemu boste morali govoriti vi, in če bo potrebno, bodo vaši potomci morali govoriti prihodnjim rodovom, vse dotlej, dokler nekdo med zdomskimi vrstami ne bo pričakal dneva, ko se bo spet svobodno slovensko ljudstvo zbralo ob novem knežjem kamnu na svobodnih slovenskih tleh in bo izbranega si vodnika vprašalo: Ali je vojvoda pravičen sodnik, ali skrbi za blagor dežele, ali je svobodnega stanu, ali spoštuje in brani pravo krščansko vero?

Študentje! Dokler teh ali podobnih besed ne boste slišali na slovenski zemlji, dotlej svobode na Slovenskem ne bo. Bog daj, da bi jo pričakal kdor koli iz Vašega rodu, če je že naš morda ne bo!

Ta neodjenljivost bo samo spremstvo praznika zastave, ki ga že imamo. Zastava je simbol svobodnega, neodvisnega naroda. Dokler torej obreda ustoličenja na Slovenskem ne bo, vse dotlej tudi naša narodna zastava ne bo polnopraven izraz slovenske samostojnosti.

Delati v tej smeri se torej pravi: učiti se in naučiti slovenskega duha, v njem se utrjevati in vzdržati, dokler se rodovi v zdomstvu in v domovini ne bodo srečali na potih istega mišljenja: samo svobodno izbran poglavar slovenskega naroda bo mogel ponesti slovensko zastavo v družino evropskih narodov, in preko njih v družino narodov sveta.

Prosimo naša apostola sv. Cirila in Metoda, da bi slovenski narod imel vladarje, kakor sta jih onadva poznala.

Mi in vi bi jih radi tudi čimprej poznali.

SMO POLITIČNA EMIGRACIJA

Vsi, ki smo zapustili domovino pod zaščito slovenske vojske, združene v domobrancih in drugih borcih, in tudi uživali zaščito te vojske v domovini pred odhodom v svobodo, smo politična emigracija, in vsako društvo, ki iz nas nastane, je politično, ker je v borbi proti komunistom zapustilo domovino. Društvo emigrantov katerekoli oblike je in ostane politično. Pač pa lahko vstavi v svoja pravila, da je nestranksko.

R. Lukež st. v „Ameriški Domovini“ (27. 1. 69)

Dve lepi vabili

V „Ameriški domovini“ sta bili dne 2. in 28. maja objavljeni naslednji vabili:

DR. MIHA KREK: POJDIMO MOLIT ZA MRTVE K MARIJI NA CHARDON ROAD

V nedeljo, 1. junija, praznujemo strašno obletnico množičnega pobijanja slovenske mladine, Domobrancev in vseh protikomunističnih borcev v letu 1945. Premnoga naša družina med povojnimi izseljenci žaluje za očetom, materjo, sinom, bratom ali sestro, za možmi in ženami, sorodniki in prijatelji, ki so nasilno izgubili življenje tiste dni.

Na ta narodni dan žalovanja se v pobožni hvaležnosti spominjamo vseh, ki so padli med drugo svetovno vojno in odtlej za našo svobodo.

Žalni dan obhajamo za vse žrtve vojne, okupacije, revolucije; nacistične, fašistične in komunistične diktature.

Pri Mariji na Chardon Road smo začeli ta žalni dan obhajati s pokojnim velikim škofom dr. Gregorijem Rožmanom. On je v naših mislih, naših sreih, sredi množice desetisočev mučencev, ko molimo in Boga prosimo zanje.

Naj bo to praznik naše posvečene narodne bolečine. Trpimo drug za drugega, vsak za vse člane narodne družine.

Obhajajmo sveti spomin složno! Za ta dan, vsaj za kako uro, odložimo vse pomisleke. Iz ljubezni do mrtvih opustimo vsa nasprotovanja med živimi. Spomnimo se, da bi bili kdaj v Bogu vsi združeni na veke; da bi naš človek in naš narod te življenje živela v svobodi.

Praznujmo vsi složno ta dan, kakor tudi sicer vselej in povsod. kjer in kadarkoli so skupne molitve, pobožnosti in počastitve žrtev slovenske borbe za svobodo.

DR. VALENTIN MERŠOL: NAJ VLADA SLOGA MED NAMI

Tu in tam se zadnja leta sliši in bere, da vlada nekakšno razprtje med Slovenci v emigraciji, predvsem med takozvanimi protikomunističnimi borci ali politično emigracijo.

V bistvu in končno je resnica le samo ena: Vsi smo najprej Slovenci, šele potem smo kaj drugega. Vsi tisti, ki smo odšli iz Slovenije pred okupacijo ali pred komunistično zasedbo, kot mnogi tisti, ki so bili od komunistov izgnani po njeni zasedbi, smo samo zato zapustili svoj rodni kraj in smo sedaj v inozemstvu, ker se s komunizmom in predvsem z njegovim pobijanjem in teroristično taktiko nismo mogli in se ne moremo sprijazniti. Slovenci smo načelno proti vsaki ideologiji, ki je nasilna in kateri je zahrbtno ubijanje, laganje in barbarsko mučenje nedolžnih ljudi glavno orožje.

Čas je, da brat zopet objame brata v pravi krščanski slogi in

ljubezni, in da se tako v vsaki slovenski hiši, po vsem svetu, nenehno prepeva lepa slovenska narodna pesem „Slovenec sem, Slovenec sem, tako je mati d'jala...“

Končno, in v večnost, slava vsem našim padlim junakom in junakinjam, kakor tudi našim padlim voditeljem, idealistom in vsem, ki so dali svoja blaga življenja za svoj narod v smislu vseslovenskega gesla povzetega od našega slovenskega pisatelja in pesnika Ivana Cankarja: Mati, Domovina, Bog!

S. Č.

„Reč' tovarišča L. I. Brežneva“

Pod gornjim naslovom je v moskovski „Pravdi“ izšel 13. nov. 1963 govor ki ga je imel gen. tajnik sovjetske komunistične stranke Brežnev v Varšavi. Ta govor je svetovna javnost krstila kot „Brežnevo doktrino“. S tem govorom je hotel Brežnev utemeljiti vdor armad varšavskega pakta na Češkoslovaško. Oglejmo si na kratko njegova izvajanja.

Brežnev je med drugim povedal tole: „Moč socialističnega tabora je sedaj tako velika, da se ga imperialisti ne upajo direktno napasti. Zato iščejo slabe točke na socialistični fronti. skušajo zabijati kline med posamezne socialistične države, razvnamajo nacionalistična čustva in skušajo posamezne države izolirati in potem zahrbtno potolči. Najnovejši dogodki na Češkoslovaškem, kjer so se sprostile socializmu sovražne sile, kažejo na to, da moramo biti mi komunisti zelo budni.“

„Izkušnje dokazujejo,“ je nadaljeval Brežnev, „da je samo komunistična stranka porok za uspešno zgradbo socialistične družbe. Zato pa sovražniki socializma predvsem napadajo komunistično stranko in jo skušajo slabiti in uničiti njen organizacijski temelj — Leninov tip demokratičnega centralizma ter skušajo izpodjesti strankino disciplino. V interesu obrambe vsake socialistične dežele je široko sodelovanje med vsemi bratskimi socialističnimi deželami v smislu pristnega internacionalizma.“

„Imperialisti nas skušajo razbiti,“ pravi Brežnev, „zato moramo mi postaviti proti njim enotno fronto solidarnosti socialističnih dežel. Solidarnost prinaša ogromne uspehe. Dokaz je Vietnam, kjer doživlja mogočna Amerika same poraze zaradi sodelovanja vseh socialističnih držav s pogumnimi Vietnamci.“

Posebno važen je naslednji odstavek v Brežnevem govoru, kjer govori o suverenosti. Brežnev pravi: „Socialistične države spoštujejo suverenost vseh držav. Mi smo proti vmešavanju v zadeve drugih držav in proti kršitvam njihove suverenosti. Pri tem je za nas komuniste posebno važna

krepitev in varstvo suverenosti socialističnih držav. Imperialisti pa se trdijo, da bi te suverenske pravice vzeli posameznim socialističnim državam. In če pri tem naletijo na skupen odpor socialističnega tabora, vpijejo ti imperialisti o „kršitvi suverenosti“ in o „nevmešavanju“. Jasno je, da je tako gorvorjenje sama prevara in demagogija Imperialistom ni prav nič za ohranitev socialistične suverenosti, ampak hočejo njeno uničenje“

In nato je Brežnev nadaljeval takole: „Dobro je znano, da ni Sovjetska zveza malo napravila za stvarno utrditev suverenosti in samostojnosti socialističnih dežel. Seveda pa obstojajo neka splošna načela za socialistično izgraditev. Kršitev teh načel lahko skazi pravo socialistično pot. In če skušajo notranje in zunanje sile, ki so socializmu sovražne, preprečiti razvoj kake socialistične države in znova upostaviti kapitalistični red, potem ni to več problem samo enega naroda, ampak celotne socialistične skupnosti.“

V takem primeru je treba bratskemu narodu priskočiti na pomoč tudi z izrednimi sredstvi — tudi z vojaško pomočjo. Seveda je ta na mestu samo tedaj, če je sovražnik socializma podvzel kako direktno akcijo, ki ogroža koristi socialističnega tabora. In to se je zgodilo na Češkoslovaškem.“

Tako je Brežnev utemeljeval in opravičeval vdor armad varšavskega pakta v Češkoslovaško in kršitve meja suverene države. Po mnenju Brežneva so socialistične države samo v toliko suverene, v kolikor služijo skupnim ciljem komunizma pod vodstvom sovjetske komunistične stranke. Zato je svetovna javnost dala tej suverenosti ime „omejena suverenost.“ Zoper to omejeno suverenost so nastopili romunski in jugoslovanski komunisti s Titom na čelu. Vprašanje pa je, ali ni Titovo rohnenje zoper Brežnevo doktrino o omejeni suverenosti samo navidezno in dogovorjena igra za varanje demokratičnega sveta.

SABRE JET LETALA ZA TITA

Tiskovni referent DSPB v Torontu g. Otmar Mauser je objavil v časopisu "Telegram" (17. dec. 1968) naslednje vrstice:

Pred kratkim je bil v Telegramu objavljen uredniški članek pod naslovom „Oboroževanje grške vojaške vlade“, v katerem se je med ostalim bralo: „Ironično je, da se pošilja orožje diktatorskim polkovnikom z namenom, da se zavaruje pogodba za zaščito svobode.“

Pisec sedaj lahko napiše sličen članek, to pot pod naslednjim naslovom: „Zakaj naša Sabre jet letala za diktatorja Tita?“ V članku pa lahko reče: „Ironično je, da je naša vlada poslala diktatorju Titu več RCAF Sabre jet letal z namenom, da bo lahko branil svoj krvavi, diktatorski režim in ohranil bedno stanje, ki kar naprej prevladuje pod njegovo diktaturo.“

Komunistične metode osvajanja sveta

Prevara — najuspešnejše orožje

Kadar se govori o komunizmu, ljudje pri tem navadno mislijo na komunistično ali socialistično stranko. Neinformirani in celo nekateri poučeni ljudje se ne zavedajo, da v vseh deželah v zapadnem svetu obstoja več komunističnih in socialističnih strank, grup in gibanj, ki delujejo istočano za enake cilje. Večina je tajnih in zakritih in zato ne nosijo imena, ki bi jih označilo za „komunistične“ ali „socialistične“ organizacije. Povsod pa obstoja avtentična komunistična ali socialistična partija, katere glavna naloga je, obračati nase pozornost protikomunistov in se izpostavljati njihovim napadom in kritiki, medtem ko tajne in prikrite grupe nemoteno opravljajo svoje razdiralno in subverzivno delo.

Premetena zvitost različnih komunističnih in socialističnih organizacij, delujočih v svobodnem svetu, je tudi v tem, da si na pogled — in včasih tudi v resnici — nasprotujejo ena drugi in se javno napadajo, vrvice take igre pa neopaženo vlečejo v Kremlju. Včasih gredo tako daleč da spravijo svoje člane v ječo, ali pa jih puste celo umoriti, da tako čimbolj zaslepijo svobodni svet. Kadar je prikrit komunist, sopotnik ali simpatizer komunizma v vladi ali na kakem drugem važnem mestu osumljen rdečih nagibov, napad nanj od strani znanega in razvpitega komunista ali socialista hitro prežene vse take sumnje. Nepoučen državljan ne more verjeti, da bi bil človek, ki je napaden od komunista, tudi sam komunist, sopotnik ali simpatizer. Take prevare uporabljajo komunisti v vseh svobodnih deželah z uspehom.

Prevara pri prijateljih in sovražnikih

Vrhovno vodstvo komunistično-socialistične konspiracije pa ne vara le svobodnega sveta, marveč tudi svoje sodelavce, somišljenike in vodilne funkcionarje v komunističnih strankah po vsem svetu.

Ko so leta 1920 v Kremlju spoznali, da z oboroženo silo ne bodo mogli osvojiti sveta za komunizem, so pričeli z novo strategijo: z masovno propagando in infiltracijo organiziranega življenja v svobodnih deželah. Ta nova strategija je zahtevala organiziranje navidezno samostojne komunistično-socialistične stranke v vseh svobodnih deželah pod vodstvom domačih komunističnih privržencev, katere so v te svrhe izvežbali boljševiki in katerih lojalnost do kremeljskih gospodarjev je bila izven vsega dvoma.

Po potrebi voditelji v Kremlju izkazujejo tem svojim lutkam veliko pozornost. Ko bo svet osvojen bodo za Kremlj brez koristi. Prilizovanje tovariša Leonida Brežneva komunističnim predstavnikom na XXIII. kon-

gresu komunistične partije Sovjetske Rusije v marcu leta 1966 je klasičen primer sovjetske dvoiličnosti.

Svoje — ne dovolj pokorne — satelite metodično in brez usmiljenja uničijo, da jih potem lahko po svojih satanskih željah nanovo gradijo. (Najnovejši primer Češkoslovaške. — Op. ur.) Ruski jezik in kultura se počasi uvaja v šolske študije in neke vrste rusifikacija se vsiljuje. Varali pa bi se, če bi mislili in verjeli, da so boljševiki ruski rodoljubi, ki zasledujejo stare ruske imperialistične sanje pod masko komunizma. Usodna zmota je, da so komunisti patrioti. (Kardelj je en primer, ki ga vsi dobro poznamo.)

Frontne ali čelne organizacije

Frontne ali čelne organizacije so drug način in instrument, s katerim komunisti spretno varajo svobodni svet. Ogromno različnih organizacij se ustanovi, katere se udeležujejo na verskem, umetniškem, znanstvenem, športnem, kulturnem, šahovskem, ekonomskem etničnem ali drugem področju. Te organizacije so financirane in nevidno vodene od prikritih komunističnih agentov. Navadno ljudje, ki pripadajo takim organizacijam, niso komunisti ali socialisti temveč le naivneži, med njimi mnogi odličniki in od prebivalstva spoštovane osebnosti. Tudi kakšen naiven protikomunist se najde med njimi.

Vsa ta koristna budala dajejo tem frontnim ali čelnim organizacijam pečat zaupanja.

Naslovi in cilji teh organizacij ne bi mogli biti bolj hvalevredni. Vselej izberejo plemenit, nedolžen cilj, ki stremi za napredkom človeštva, njegovo varstvo in ohranitev kot na primer: ščitenje revnega sloja, braniti žrtve nepravilnosti, diskriminacije, prezira itd. Z njihovo aktivnostjo, izjavami in čestokrat tudi z napadi na mestne in državne oblasti, te čelne organizacije opravljajo neprecenljivo službo za komunistično-socialistično konspiracijo.

Pritisk od zgoraj in pritisk od spodaj — strategija za osvajanje od znotraj

V knjigi „Brez vsakega strela“ je Jan Kozak, član češkoslovaške komunistične partije opisal, kako so v Češkoslovaški komunisti prevzeli oblast od „znotraj“. Njihova strategija je bila: „Pritisk od zgoraj“ in „Pritisk od spodaj“, kar je Kozak takole opisal:

„Prvenstven pogoj za izvedbo osnovnih socialnih sprememb in raba parlamenta v namen transformacije kapitalistične družbe v socialistično, je:

- a) boriti se za odločilno parlamentarno večino, ki bo razvila in zagotovila močan pritisk od „zgoraj“, in
- b) poskrbeti, da bo ta parlamentarna večina lahko računala z revolucionarno aktivnostjo širokih delovnih mas, ki bodo izvajale pritisk od „spodaj“.

„...Druga faza tega pritiska “od zgoraj” je bila uspešno izvedena z rabo organov na oblasti (vlade, parlamenta in raznih narodnih odborov), ki so na široko popularizirali revolucionarna gesla in komunistične zahteve. Tako je na primer vlada odobrila “Program gradnje”, katerega so izdelali komunisti in kateri je bil bistveno program za pospešenje transformacije demokratične revolucije v socialistično.“

„...Na drugi strani so komunisti razvili nove oblike pritiska “od spodaj”. Te oblike so posebno vredne pozornosti. Realizirale so se v organiziranju širokega gradbenega gibanja na podlagi prostovoljnih delovnih brigad...“

Naslednje so izvlečki iz uvoda v knjigo, ki jo je napisal Mr. John Howland Snow:

„...Tukaj je tehnološki proces, po katerem se demokratska, reprezentativna vlada preobrazi v socialistično stanje na legalni in demokratski način. Izvede se počasi, stopnjujoče, v nejasnosti in zmedeni in brez senzacionalizma.“

„...Ta tehnološki proces je nadvse važen. S čitanjem nam ta proces postaja znan... Z nadaljnjim zanimanjem in čitanjem v nas raste spoznanje, da je sličen proces v razvoju tudi v Združenih državah.“

„Na tak parlamentaren način demokratska in reprezentativna vlada postane legalno avtoritativna, kos za kosom. Njena oblika — prazen okvir — ostane. Njena filozofija in vsebina sta izgubljeni. Oseba, posameznik, ki je eno leto prost in neodvisen, je naslednje leto že nekoliko prikrajšan. Potem še malo in še malo. Nenadoma — čez noč — postane zob na kolesu monolitnega državnega stroja, ki ga neizprosno tira v določenem krogu.“

In niti en strel ne pade.

„...Revolucija se razvija na tihem, z vso obzirnostjo do legalnih načinov, večkrat z najboljšimi ljudmi v resnem sodelovanju.“

„...In niti ena poteza ne more biti označena kot od komunistov inšpirirana.“

Sličnost, ki jo vidi Snow pri tem, kar se je zgodilo v Češkoslovaški in kar se dogaja v ZDA danes, ima značilnega predhodnika v izjavi odličnega člana ameriške socialistične inteligence Arthurja M. Schlesingerja, prejšnjega profesorja zgodovine na Harvardski univerzi in najvplivnejšega vladnega svetovalca za časa pokojnega predsednika John F. Kennedyja. Iz knjige „Bodočnost socializma, III — Perspektive sedaj“, ki jo je napisal Schlesinger leta 1947, naj citiram naslednji zelo jasni odstavek:

„...Da bo socializem ohranil demokracijo, mora priti na oblast korak za korakom in na ta način, da ne bo vznemiril ustaljene navade in običaje, zakone in vzajemno zaupanje, od katerega zavisijo osebne pravice. To se pravi, prehod mora biti v posameznih postopkih; mora biti parlamentaren; mora spoštovati civilne svoboščine in zakonske postopke...“

(Gornji citat je bil vzet iz izjave kongresnika Bruce Algerja in je v kongresnem zapisniku z dne 28. maja 1963.)

Ker so Združene države Amerike glavni in končni cilj internacionatne komunistične konspiracije, in ker je njihova industrijska moč neobhodno potrebna za poraz komunizma-socializma, je tukaj potreben napor, da se razgali vsa nevarnost, ki preti svobodi te velike dežele, kateri mnogi od nas veliko dolgujemo.

Komunistična partija ZDA je izjavila, brez omenjanja pogojev, formiranje „Ljudske Fronte“ ko je slavnostno proklamirala:

„...Gibanja za ljudske pravice, mir in osebne svoboščine se stikajo in spajajo v mogočen tok, ki si je postavil cilj doseči svoj politični smoter...“ (Political Affairs, July 1965).

Pritisk od „zgoraj“ in od „spodaj“ je po koordiniranem naporu imenovanih gibanj z vplivnimi osebnostmi vse preveč očitno.

Čeprav socializem-komunizem največ računa na pritisk od „zgoraj“ in „spodaj“ za uničenje Združenih držav Amerike, niso opustili zbirko drugega orožja za osvajanje sveta.

V primeru, da vsi združeni napadi za uničenje Amerike od „znotraj“ ostanejo brez uspeha, komunizem mrzlično dela na tem, da bi prehitel obo-rožene sile Združenih držav. Ta načrt uveljavlja na dveh frontah: znotraj Združenih držav s pospeševanjem enostranskega razoroževanja te dežele; zunaj Združenih držav z dosego nadmoči v jedrskem orožju in tako prisiliti deželo k predaji brez boja.

Kdaj in kako se rabi brutalna sila

Vsi vrhovni komunistični voditelji, od Lenina navzdol, so poudarjali, da je za osvajanje in držanje oblasti potrebna sila. Sila pa se ne sme rabiiti neprevidno.

Stalin je predpisal, da je najidealnejši način rabiti silo kot klešče; to se pravi, kombinirati rabo „sile od znotraj“ ter „sile od zunaj“. Dejal je, da mora biti „notranja akcija“ uspešna, predno se rabi „zunanjo silo“. Ker se mora „zunanji napad“ preklicati.

Enkrat na oblasti, se rabi sila namerno in očitno, da se zaslužjeni ljudje zavedajo posledic nepokorščine in da se jim strah nažene v kosti. Celo potem se nasilje rabi v določenih in potrebnih količinah, tako da ne izzove masovnega odpora, kar bi ogrožalo ali celo zrušilo njihov režim, predno se je dovolj močno zasidral.

Komunisti skušajo previdno skrivati ali opravičevati svoja zlobna dejanja, tako da si svobodni ljudje ne morejo predstavljati veličine njihove nečloveške brutalnosti. Prepričan sem, če bi komunisti kdaj obvladali ves svet, bi zločini, rasno uničevanje in zloba ne našli primere v vsej človeški zgodovini. Zato je nujno, da svobodni svet pravočasno spozna pravi obraz in namen socialistično-komunistične konspiracije.

Pot v Slovensko državo

Ko iščemo in izbiramo pot v slovensko državo, smo podobni šoferju, ki mora prepeljati težki tovor v oddaljeno mesto. V to mesto gre krajša pot čez strmi gorski prelaz in daljša okoli gore. Če si šofer izbere prvo pot, bo kmalu na cilju, toda lahko se mu zgodi, da avto te poti ne bo zmoget in torej po tej poti ne bo dosegel svojega cilja. Vrniti se bo moral na izhodiščno točko in peljati tovor po daljši poti. Daljša pot pa gre po ravnini in se ni treba bati, da bi je avto ne zmoget.

Vsi tisti, ki jim je pri srcu slovenska država, so podobni gornjemu šoferju. Enim se silno mudi priti na cilj in izbirajo najkrajšo pot, ne da bi dovolj premislili in presodili, če je ta pot tudi najbolj varna in če jo bodo s svojim težkim tovorom (in ustvarjati državo gotovo ni lahek posel) tudi zmogli. Drugi pa so bolj previdni in bolj potrpežljivi in si izbirajo varnejšo, čeprav daljšo, pot do cilja.

Delo za slovensko državo je tudi podobno vojskovanju oziroma pravilneje rečeno — je pravo vojskovanje ali politični boj. V boju pa je potrebno taktiziranje: včasih je potreben navidezen umik, da je napad uspešnejši, potrebno je ustvariti presenečenja, posluževati se vojnih zvijač itd. Vse to je potrebno in učinkovito tudi v političnem boju.

Napačno je stališče tistih, ki smatrajo samo svojo pot v slovensko državo za pravo. Poti je več. Če jih bomo skrbno iskali, bomo z združenimi močmi in z božjo pomočjo našli najprimernejšo in dosegli svoj cilj.

V zdamskem političnem življenju so zaenkrat redki tisti, ki bi mirno in stvarno ter podrobno proučevali vprašanje, kako rešiti slovenski državno pravni problem. Cilj je sicer jasen, glede poti pa je premalo proučevanja in jasnosti.

Danes si hočemo ogledati eno izmed poti, ki daje možnost, da pride-mo po previdnem postopanju do slovenske države, ki naj potem svobodno odloči, ali hoče živeti v skupnosti z ostalimi južnoslovanskimi državami, ali pa sama zase brez povezave z omenjenimi državami. Tako pot v slovensko državo nam kaže izjava Narodnega odbora za Slovenijo, ki je bila s podpisom predsednika dr. Mihe Kreka objavljena na praznik Vstajenja 1960 in jo je slovenska javnost krstila za „Slovensko formulo“.

Slovenska formula

Posebej je treba podčrtati, da Slovenska formula nima namena postavljati načrta za dokončno državno pravno ureditev niti Jugoslavije niti Slovenije, ampak je njen namen, ustvariti tako dejansko stanje, da more vsak narod svobodno sklepati o svoji bodočnosti, ne da bi dal starim na-

rodnim sovražnikom (Nemcem, Italijanom in Madžarom) priložnost, da kršijo mednarodno priznane meje.

Slovenska formula se glasi takole:

Narodni odbor za Slovenijo, da določno opredeli svoje stališče, kako preosnovati sedanje politične razmere v domovini, izjavlja:

Naš skupni cilj je upostavitev svobodne in demokratične vladavine, ki naj nadomesti sedanjo diktaturo komunistične stranke v Jugoslaviji.

Vzorno svobodno in demokratično vladavino nam popišeta in kažeta Ustanovna listina Združenih narodov in Splošna deklaracija Združenih narodov o človeških pravicah.

Načelom ki jih razglašata ta deklaracija, so svobodni evropski narodi, združeni v Evropskem svetu dali v Strassburških konvencijah tudi pravno obliko in jim priznali moč obveznega zakona.

Ker odločno hočemo:

- a) da demokratična načela navedenih proklamacij ne ostanejo samo program demokratičnih Slovencev, temveč, da se v domovini uresničijo,
- b) da za vselej ostanemo v družini svobodnih evropskih narodov in
- c) da v bodoče lažje preprečimo vsak morebitni poizkus komunistične ali kakršnekoli druge diktature,

Že sedaj razglašamo, da bodi Splošna deklaracija Združenih narodov o človeških pravicah z dne 10. decembra 1948 sestaven del vsake naše bodoče ustave, bodisi Slovenije, bodisi Jugoslavije, določbe Strassburških Konvencij z dne 4. novembra 1950 in z dne 20. marca 1952 pa neposredno veljavno pravo za vsako našo bodočo zakonodajo, upravo in pravosodje.

II

Da pridemo nevarno dobo prehoda iz diktature v svobodno vladavino na miren, urejen način in brez nevarnosti za naše mednarodno priznane meje, sprejemamo — nikakor ne za dokončno državnopravno ureditev, ampak le za začetno dejansko izhodišče — sedanjo razmejitev in ureditev v tem smislu, da sestavljajo Jugoslavijo Srbija, Hrvatska, Slovenija, Bosna in Hercegovina, Črna gora in Macedonija in da njih lastno območje obsega pristojnosti, ki so bile priznane Hrvatski v sporazumu iz avgusta 1939, ki jih je dopolnila in potrdila jugoslovanska vlada v aprilu

1941, in pristojnosti, ki so vsaj po besedilu sedaj priznane takozvanim ljudskim republikam.

III

Izhajajoč iz tega začetnega dejanskega stanja naj svobodni narodi Jugoslavije v ozračju pomirjenosti, oproščeni strahu, z izključitvijo surove sile, na način, ki odgovarja in je primeren za delovanje miroljubne demokratične družbe, v duhu namenov in načel, ki smo jih povedali v prvi točki te izjave, sami odredjajo svoja predstavništva, ki naj sklepajo o njihovih bodočih javnopravnih ustanovah in organih.

IV

Demokratične stranke in politične sile iz vseh delov Jugoslavije, ki se po svojih izraženih programih in po svoji dejavnosti strinjajo z nameni in načeli ki so povedani v prvi točki te izjave, sporazumno sestavijo začasno vlado za vodstvo in upravo poslov, ki po začasni ureditvi in razdelitvi območij ostanejo v prehodni dobi skupni.

To je torej Slovenska formula, ki pokaže eno izmed poti, ki more — če se slovenski narod za to na demokratičen način odloči — pripeljati do slovenske države, ki potem sama odloča o svoji nadaljni usodi.

Morda komu v gornji Slovenski formuli ni vse všeč in ima pomisleke glede njene učinkovitosti. Ta bo storil veliko koristno delo (pa naj bo to posameznik ali politična skupina) ako bo popisal pot, kakor si jo sam zamislija, ki naj nas pripelje — računajoč pri tem na vse nevarnosti, ki so združene z ustvarjanjem nove države — do cilja: samostojne slovenske države. Samo zabavljanje in odklanjanje neke zamisli nič ne koristi, če na njeno mesto ne postavimo druge, bolj utemeljene zamisli.

Tudi v medsebojnem razmerju skrbimo, da ne zmanjka ljubezni. Nekateri primeri razhajanj so posebej vidni in naravnost pohujšljivi za krščansko skupino. Da imate različna mnenja o marsikaterih stvareh, je razumljivo in dopustno, samo da vsi gremo k skupnemu cilju: ohranitev slovenske skupine. Da bi pa zaradi malenkostnih osebnih koristi, ali zaradi malih koristi majhnih skupin postavljali v nevarnost skupno korist, je pa neumljivo in tudi nemoralno, nepošteno.

Msgr. Anton Orehar

Maks Jan

• „Domobranskem povabilu“ iz Slovenske vasi k edinosti in enotnosti

Uredništvo VESTNIKA je želelo imeti kratko, objektivno poročilo o prijateljskem kosilu domobrancev iz Slovenske vasi in njih gostov, iz katerega je izšlo znano povabilo k spravi, ki je bilo med tem objavljeno v Oznanilu in Svobodni Sloveniji. Dasi je bila vsa stvar tako preprosta, da je skoraj nemogoče pisati o tem, izpolnujem željo uredništva in popišem, kako je do povabila k edinosti prišlo. Pišem tako iskreno, kakor bi bil pri spovedi in zaradi tega prosim vse, ki bodo brali, da enako iskreno razumejo.

Priprave

Pri meni so se zglasili stari domobranski borci iz Slovenske vasi, mnogi izmed njih iz Rupnikovega bataljona to se pravi, mnogi izmed onih, ki so nosili ob svojem času težo in vročino dneva. Želeli so in tudi danes žele, da se jih ne imenuje posamično, ker ne iščeje samega sebe, temveč skupno domobransko stvar. Prosili so me, ako bi na skupnem domobranskem kosilu, ki ga pripravljajo, spregovoril o njihovi skupni želji po edinosti domobranstva v emigraciji. Dasi v načelu nisem bil proti, ker to edinost tudi sam iz vsega srca želim, sem jih vendar prosil, naj si izbero koga drugega, ker jaz nisem bil aktivni bojevnik, temveč sem bil neposredno po svoji prijavi k domobrancem dodeljen civilni službi. Toda, ker je bila prošnja tako iskrena in ker je domobranska edinost tudi moja srčna zadeva, sem končno vendar obljubil govoriti, vedno pod pogojem, da se v nobenem primeru ne bo govorilo o stvareh strankarsko političnega značaja temveč bomo govorili vsi samo o domobranskem in slovenskem narodnem duhu. Rečeno — storjeno.

Potek kosila in „zborovanja“

Ker je bila vsa organizacija kosila izvršena praktično v dveh dneh, je popolnoma razumljvo, da niso bili obveščeni vsi, ki bi bili pripravljani priti, zlasti, ker je bilo treba vstopnico plačati vnaprej. Kljub temu pa se je zbralo okrog 60 nekdanjih domobrancev in njih družinskih članov, in pri mizah je vladalo odlično družabno razpoloženje. Gostov od drugod je

bilo zelo malo in ti so bili povabljeni od svojih prijateljev in nekdanjih vojaških sovrstnikov iz vasi. Par dni pred kosilom se je zvedelo, da je g. Vuk Rupnik, ki je bil tudi povabljen, da prihiti med svoje nekdanje fante, zbolel, kar smo vsi iz srca obžalovali.

Po končanem kosilu sem pozdravil soborce in jih povabil, da nadaljujemo prijateljstvo v trdnem hotenju da naj bo domobranska organizacija samo ena. V resnični demokraciji, v kateri živimo, si lahko privoščimo, da imamo več kulturnih, prosvetnih, športnih in tudi strankarsko političnih organizacij, toda luksuza, da bi imeli več kot eno domobransko organizacijo si ne moremo in ne smemo privoščiti, ker s tem prilivamo olje v Titovo svetilko. Odobravanje navzočih mi je potrdilo, da sem res govoril v imenu vseh. Prepričalo me je celo več, namreč, da je kmečki in delavski živelj v Slovenski vasi ohranil stoodstotno svoj nekdanji slovenski narodni in domobranski značaj.

Za menoj je imel daljši govor naš gost g. Buda, ki je močno poudaril slovensko narodno in državljansko zavest. Dejstvo, da so bili domobranci prva resnična slovenska narodna vojska pod slovenskim poveljstvom in a slovenskim poveljevanjem, jasno govori, da po tisoč in več letih Slovenci hočemo svojo lastno narodno državo. G. Buda se je končno na podlagi pisma, ki jih je prebral navzočim, izjavil za prepričanega prvoboritelja idealov ene same domobranske organizacije, kar smo domobranci iz Slovenske vasi navdušeno potrdili.

Povabilo k edinosti in posledice

Iz prijateljskega kosila je bilo soglasno in z nepopisnim navdušenjem naslovljeno povabilo k edinosti. Objavili smo ga samo v Oznanilu, ker smo smatrali, da ta list v Argentini najdlje seže. Slišali smo kritike, zakaj ga nismo objavili tudi v drugih listih. Z mirno vestjo odgovorjamo nanjo. Kakor je domobranska nesloga veljala tudi denar, tako tudi danes morebitna jutrišnja domobranska sloga stane denar. Pri našem kosilu smo prihranili toliko, da smo denarno zmogli oglas v Oznanilu. V druge liste ga zaradi pomanjkanja finančnih sredstev nismo mogli dati. Skoraj bi si dovolil drzno pripombo, da nobenemu listu, ki je navdušen za domobransko edinost ni prepovedano povabila ponatisniti. Čemu torej kritika? Drznem si trditi celo več: Zakaj listi in časopisi, ki so navdušeni za domobransko edinost niso iz svoje lastne pobude že preje začeli pisati o vprašanju, temveč so morali čakati delavce in kmete iz Slovenske vasi, da jih razvnamejo?*

Potrebno je bilo tudi pojasnilo zakaj v „povabilu“ uporabljamo be-

* Že potem, ko je bil ta članek napisan, je „Svobodna Slovenija“ po lastni pobudi ponatisnila naše „Povabilo“. Njeno gesto smatram za hvalevredno. S tem se je po mojem mnenju iskreno izrekla za edinost! Naj bi naša posnemalec.

sedo „tretjič“. Enostavno. To ni naš prvi poziv. Kmalu po razdvojitvi domobranskih organizacij so prišli v Slovensko vas enkrat funkcionarji Vestnika in drugič funkcionarji Tabora. Obojim smo soglasno in z velikim odobravanjem naročili, naj se združijo, naj za domobransko edinost naredo vse, kar je v njihovi moči. Rekli smo jim celo (besede podpisanega) „naj se jim niti glav ne zdi škoda za dosego edinosti. Ako je kdo pri razdvojevanju preveč silil naprej, naj gre zdaj nekoliko nazaj, da bo moglo priti do resnične združitve.“ Uspeh naših prvih dveh povabil je bil v tem, da niti eni niti drugi niso več prišli v Slovensko vas delat svojih zborovanj. Razumljivo: Saj smo jim naročili, da naj na prihodnjem zborovanju poročajo kaj so dosegli na polju ponovne združitve. Ker pa ni bilo volje in pripravljenosti, temveč so bila osebna sovraštva prevelika, nihče ni hotel prevzeti vlogo ponižanega in — vsaj kolikor je nam znano — smatramo, da do resnih razgovorov za edinost nikdar ni prišlo. Morda je bilo drugače in mi ne vemo, ker nam tega ni nihče povedal; in če ni bilo, da bi bilo vsaj v bodočnosti drugače in da bi nam kdo pojasnil.

Od vseh teh drznih misli, ki sem jih pravkar podal, se mi zdi, da je bila najmanj drzna ta, da je Slovenska vas še vedno popolnoma nevtralna ozemlje, ki se v ozadju objavljenega „povabila“ kot nevtralna tla direktno ponuja kot arbiter edinosti vsem, ki so dobre volje. Za svojo osebo prevzemam odgovornost, da se name lahko obrnejo vsi, ki so dobre volje. Pripravljen sem objavljati njih mnenja in v imenu domobrancev iz Slovenske vasi posredovati, da se najde nesporni razsodnik tega žalostnega poglavja post-domobranske zgodovine.

DOKUMENTI

I. Domobransko povabilo

Domobranci iz Slovenske vasi in njih gostje, zbrani na prijateljskem kosilu dne 20. aprila 1969, tretjč rajiskreneje vabijo obe bojevniški organizaciji, zbrani okoli Vestnika in Tabora, da začneta nemudoma in za vsako ceno delo za enotnost in edinost bojevniške organizacije ali še točneje povedano: za eno samo bojevniško organizacijo.

II. Odgovor na „Domobransko povabilo“

Starešinstvo Društva slovenskih protikomunističnih borcev (Vestnik) iskreno pozdravlja „Domobransko povabilo“, ki je bilo objavljeno v tednikih „Oznanilo“ in „Svobodna Slovenija“.

Izjavljamo, da smo vedno, kot preje, tudi sedaj pripravljeni na iskrene razgovore za spet enotno bojevniško organizacijo.

Starešinstvo D. S. P. B. (Vestnik)

III. Dopis D. S. P. B. g. Janu Maksu

Spoštovani gospod Jan!

Starešinstvo matičnega društva S. P. B. se Vam za Vašo misel glede enotnosti in edinosti obeh bojevnih organizacij lepo zahvaljuje.

Prosimo Vas, da bi pri tem začetku ne ostalo in da nastopite kot posrednik za uresničenje ideje „Domobranskega povabila“.

Za starešinstvo D. S. P. B.:

tajnik
R. Bras l. r.

Pečat

starešina
M. Benedičič l. r.

Kopije gornjega dopisa so se poslale:

č. g. Jožetu Guštinu, kuratu D. S. P. B. Tabor in

č. g. Albinu Avguštinu, kuratu konzorcija glasila Tabor.

IV. Odgovor g. Jana Maksa Društvu S. P. B.

Slovenska vas, 19. junija 1969.

Starešinstvo

Društva slovenskih protikomunističnih borcev
v Argentini

Potrjujem prejem Vašega pisma in Vam v odgovor prilagam prepis dveh pisem, ki sta v zvezi z zaprošenim posredovanjem.

Zahvaljujem se Vam za zaupanje in Vas najlepše pozdravljam.

Maks Jan l. r.

Dopis g. Maksa Jana soborcem v Slovenski vasi

Slovenska vas, 5. junija 1969

Spoštovani soborci gospodje:

1. Boštjančič Anton,
2. Boštjančič Martin,
3. Brulc Anton,
4. Janežič Ignacij,
5. Kocjenčič Janez,
6. Miklič Martin,
7. Novljan Anton

vsi v Slovenski vasi.

Vljudno Vas obveščam kot direktne podpisnike „Domobranskega povabila“ z dne 20. aprila 1969, da sem prejel od Društva slovenskih protikomunističnih borcev v Argentini dopis naslednje vsebine: Sledi prepis pisma Starešinstva D. S. P. B.

V zvezi z gornjim dopisom Vas obveščam, da sem iz iste ljubezni do domobranske edinosti, iz katere je „Domobransko povabilo“ izšlo, vedno pod pogojem, da se tudi D. S. P. B. Tabor in konzorcij Tabora pod slič-

nimi ali drugačnimi pogoji izjavita za enotnost v smislu „Domobranskega povabila“, pripravljen prevzeti težko nalogo, za katero me D. S. P. B. naproša.

Ker pa se sam čutim prešibkega za izvršitev koordinacije, tem potom vljudno naprošam tudi Vas, kot podpisnike „Domobranskega povabila“, da ste v primeru potrebe pripravljeni sodelovati z menoj v koordinacijski komisiji, ki naj bi svojo nalogo končala, če bi bile želje „Domobranskega povabila“ izpolnjene.

V pričakovanju Vašega odgovora Vas najlepše pozdravlja

Maks Jan l. r.

VI. Odgovor sopodpisnikov „Domobranskega povabila“ g. Maksu Janu

Slovenska vas, 8. junija 1969

Spoštovani soborec
gospod Maks Jan
Slovenska vas

Vzeli smo na znanje vsebino Vašega pisma z dne 6. junija 1969 in Vas obveščamo, da smo v primeru potrebe pripravljeni sodelovati z Vami v koordinacijski komisiji, ki bi imela nalogo uresničitev namenov „Domobranskega povabila“ z dne 20. aprila 1969.

Da bi se pa naša prizadevanja ne vlekla v nedogled, naj naša zadevna pripravljenost traja do 31. marca 1970. Ako bi se do tega datuma ne moglo priti do začetka delovanja koordinacijske komisije, že sedaj predlagamo, da delovanje iste proglasimo za neuspešno končano.

V pričakovanju Vaših nadaljnjih navodil Vas najlepše pozdravljamo.

Anton Boštjančič l. r.

Martin Boštjančič l. r.

Anton Brulc l. r.

Ignacij Janežič l. r.

Janez Kocjančič l. r.

Anton Novljan l. r.

Martin Miklič l. r.

Karel Mauser

PROŠNJA S TURJAKA

še vedno je nad njim veličje smrti,
ko tisto uro, ko smo v njem bili,
čeprav je žalost čas pregrnil s prti,
spomin po dolgih letih vendar še boli.

Presahnila je kri že zdavnaj v zemlji,
trave prerasle zadnjo bridko sled,
vendar, prijatelj, daj, v spomin nas jemlji,
da z vami v lepšem bi živeli spet.

SLOVENSKI NARODNI VERNIH DUŠ DAN

Prva nedelja v juniju je vsako leto naš veliki spominski dan, naš pravi narodni vernih duš dan, ko se Slovenci v velikem spoštovanju in hvaležnosti spominjamo vseh slovenskih žrtev vojne in komunistične revolucije, vseh pomorjenih borcev, zavednih narodnjakov, tudi deklet in žena, ki so darovali svoja življenja na oltar domovine. Prav je storil Narodni odbor za Slovenijo, da je že pred 24 leti določil dan za skupno počastitev vseh teh žrtev, in ta dan — ta slovenski Vidov dan — mora veljati za vsakega zavednega Slovenca za — poleg 29. oktobra — največji slovenski narodni praznik.

BUENOS AIRES

V Buenos Airesu je pripravila spominsko počastitev osrednja slovenska predstavniška organizacija Zedinjena Slovenija. Vršila se je v nedeljo, 1. junija popoldne deloma pred spomenikom junakov deloma v dvorani Slovenske hiše. K tej svečanosti je prihitela velika množica Slovencev in Slovenk z vseh strani Velikega Buenos Airesa.

Na znak trobente je nastala pred spomenikom tišina in predstavniki slovenske skupnosti so položili venec pred spomenik junakov. Venec sta nesla dva slovenska fanta v uniformah argentinske mornarice in vojske, — oba člana DSPB v Buenos Airesu, — ki sta bila letos vpoklicana v argentinsko vojsko. Venec so polčili predsednik Zedinjene Slovenije g. Božo Stariha ter starešina DSPB Miha Benedičič in starešina Tabora Ivan Korošec. Ob njih so stali zastopniki vseh slovenskih domov. To skupno polaganje venca je na vse navzoče napravilo globok vtis. Sledilo je petje žalostinke, ki jo je zapel pevski zbor Gallus pod vodstvom g. Tineta Selana. Napovedovalec programa arh. Jure Vombergar je dal nato besedo g. Božu Starihu, ki je imel globok spominski govor, katerega glavne misli bomo še objavili.

Ljudje so se nato podali v dvorano Slovenske hiše, kjer je bilo somaševanje slovenskih dušnih pastirjev (msgr. Orehar, župnik Matija Lamovšek, Janez Petek CM, Jože Škrbec in Jure Rode). Po evangeliju je imel msgr. A. Orehar pomenljiv cerkveni govor, v katerem je zlasti poudaril, da ob spominu na velike žrtve niso na mestu prazne besede, ne suhe solze, ampak realen klic: Pomagajmo si. Mrtvi in potrebni nam kličejo: mislite na nas, molite za nas in dobra dela vršite. Mi sami med seboj si pomagajmo, da bomo ostali zvesti krščanski misli in nauku Cerkve, ki odklanjata že po naravi brezbožni komunizem. Da se bomo resno trudili za globoko krščansko življenje, vsak osebno in vsi v družinah, da tako ohranimo krščanstvo v celi skupnosti. Da se ne bomo postavljali za sodnike drugih; sv. Pavel pravi: Tisti, ki sodi, je Bog. Da ne bomo nikdar porabljali skupnih svetinj za svoje osebne ambicije. Da si ne bomo sebi prilastili nikdar legitimacije avten-

tičnega boja proti brezbožnemu komunizmu. Da ne bomo podobni brezbožnemu komunizmu, ki si je edini prisvajal pravico borbe za narodno svobodo. Previdno rabimo besede stanovitnost, ljubezen zvestoba krščanstvu; mislimo, da so največ škode v preteklih letih naredili tisti, ki so škofu očitali pomanjkanje krščanstva ter tako na znotraj razdirali enotnost slovenske Cerkve. Skrbimo, da se v boju proti komunizmu med seboj ne stremo in tako pustimo zmago brezboštvu.

Pred seboj imamo tragičen zgled španske zgodovine, ko po končani revoluciji niso znali urediti svojega življenja in danes gledajo, kako mladina z duhovniki med njimi sanjari skoro po marksizmu in tako razumeemo krizo, ki jo opazujemo po svetu, posebej v Latinski Ameriki, kamor so ti prišli na pomoč. Varujmo te tragike našo mladino, tragike, ki bi se mogla zgoditi, če bi se igrali borbo pred njimi. Danes je moment za premislek o tem, kar nas obdaja. Trenutki so odločilni za vse. Prosimo v sv. maši: mrtvim mir, trpečim pod komunizmom stanovitnost, nam v svobodi pa — pamet.

Po končani maši in kot zadnji del proslavne prireditve se je na odru Slovenske hiše odigrala scenična komemoracija „V Rogu ležimo pobiti“. Na besede Jeremija Kalina in z ozadjem projiciranih podob Bare Remec, jo je zamislil in pripravil Nikolaj Jeločnik. Kot recitatorji so nastopili Nataša Smersujeva, Marjeta Rožanc in Maks Nose. Sodelovali so še Gregor Batagelj, Andrej Fink, Marko Fink, Janez Jelenc in člani ter članice SKAD-a, SDO in SFZ. Celotno predstavo je vodil Maks Borštnik; tehnično osebje pa so sestavljali Ljubo Berlot, Jože Dobovšek ml., arh. Jure Vombergar in Franci Willempart. Izvedba je bila v okviru Gledališkega odseka Slovenske kulturne akcije in Slovenskega gledališča iz Buenos Airesa.

TORONTO

V Torontu sta spominski dar že tretjič skupno pripravili obe organizaciji borcev: DSPB (Vestnik) in Tabor in s tem dokazali, da je med slovenskimi borci v Kanadi dovolj dobre volje in trezne razsodnosti, da je mogoče z roko v roki in v strnjenih vrstah kot nekoč izkazovati spoštovanje in hvaležnost našim padlim in pomorjenim bratom in sestram. Vsa slovenska javnost v Kanadi je z veseljem pozdravila to sodelovanje naših borcev.

Spominski večer je bil v soboto, 31. maja v župniji Brezmadežne s čudodelno svetinjo. Svečanost se je pričela s sv. mašo za vse padle protikomunistične borce ter ostale žrtve komunistične revolucije in nacističnega in fašističnega nasilja. Sv. mašo je daroval č. g. Jan CM.

Po maši so se ljudje podali v cerkveno dvorano, kjer se je vršil kratek, preprost a zelo iskren in učinkovit odski nastop v obliki recitacij, ki jih je za to priložnost pripravil g. Stane Pleško. Po odigrani slovenski narodni himni in domobranski „Oče, mati...“ so nastopili recitatorji in v izbra-

nih besedah predočili navzočim dogodke, ki so se odigravali med komunistično revolucijo. Recitacije so spremljali zvočni efekti, domobranske pesmi, posnete na magnetofonski trak ter petje moškega zbora pod vodstvom g. Klemenčiča. Izvedbo odrskega programa je imel na skrbi g. Vilko Čekuta.

Kot zaključna točka je bil govor tiskovnega referenta DSPB g. Otmarja Mauserja, ki je posebej poudaril misel, da je duh temeljni kamen, na katerem moramo graditi. Ta isti duh je spremljal naše mučence v smrt, ta duh jih je delal velike. Kljub strašni telesni smrti, v katero so jih tirali fašistični, nacistični in komunistični nasilneži, je njih duh ostal zmagoslaven in povezuje mrtve in žive rodove kakor veriga. Tudi mi smo člen v tej verigi in duhovni dediči naših mučencev. Ob njihovem duhu, ki je preživel telesno smrt, moramo mi znova duhovno oživetiti, svojega duha okrepiti in ga postaviti v službo za skupne slovenske cilje.

IZ KNJIG IN ČASOPISOV

Tomaž Kovač: V Rogu ležimo pobiti

Mohorjeva tiskarna v Celovcu je natisnila knjižico, ki obsega 96 strani žepnega formata z naslovom „V Rogu ležimo pobiti“. Napisal jo je Tomaž Kovač. Izšla je v samozaložbi Buenos Aires 1968.

Teško bi v svetovni literaturi našli tako pretresljivo delo kot je ta knjižica. Takih strahot, kot so jih bili deležni iz Vetrinja vrnjeni vojaki slovenske narodne vojske — domobranci, vaški stražarji, četniki, tudi mnogi civilisti, celo žene in otroci — verjetno ni doživel noben narod. Kdor prebere pričevanja, ki jih vsebuje ta knjižica, kar verjeti ne more, da je bil slovenski človek-komunist sposoben tolikega zverinstva, takšnega mučenja in pobijanja svojega idejnega nasprotnika. Za mlajši slovenski rod, ki živi v domovini ali izven nje, bo knjižica naravnost strahotno odkritje. Za starejše, ki so to doživeli pa se srečno rešili, pa bo ta knjižica močno potrdilo njihovega odločnega protikomunističnega stališča in odklanjanja vsakega sodelovanja s takšnimi mučitelji in krvniki slovenskega ljudstva.

Velika vrednost knjižice je v tem, da je — razen kratkega uvoda — sestavljena zgolj iz pričevanj domobrancev, ki so se rešili (nekateri na skoraj čudežni način) iz peklenškega komunističnega žrela. So to dobesedna pričevanja, v katerih naši fantje in možje mirno in preprosto pripovedujejo, kaj so doživeli. Ta pričevanja so objavljena brez vsakega komentarja ali razlage. Je to torej strogo dokumentarna knjiga. Prav zato

napravi na bralca silen vtis, najsilnejšega pri opisu pobijanij borcev v Kočevskem Rogu.

Mnogo se piše o Katynu, kjer so sovjetski komunisti s strelom v tilnik pobili 15.000 poljskih častnikov. Grozen je bil ta zločin. Toda zločini nad vrnjenimi Slovenci so bili hujši. Poljaki so bili ustreljeni v tilnik brez mučenja in pokopani v skupne grobove. Slovenski vojaki so bili strahotno mučeni in pometani — nekateri še napol živi — v brezna, ki so jih potem minirali in zasuli s skalami, da bi tako zabrisali sledove svojih zločinov.

Knjižica obsega 10 strani uvoda, v katerem je avtor na kratko popisal dobo od nemškega napada na Jugoslavijo in okupacijo Slovenije po Nemcih, Italijanah in Madžarih, postopanje nacistov in fašistov v okupiranih krajih. Pove, da je bil 6. aprila 1941 osnovan Narodni svet. V tej zvezi bi bilo primerno pripomniti, da je bil ta narodni svet skupaj z banom dr. Natlačenom slovenska vlada v času, ko so bile pretrgane vse vezi z Beogradom. Ta Narodni svet se ni pozneje preimenoval v Narodni odbor. Slovenska zaveza in Narodni odbor sta se pozneje ustanovila kot podtalni slovenski politični organizaciji, sestavljeni iz zastopnikov slovenskih demokratskih strank.

V uvodu je popisana tudi nastanek slovenskih odporniških organizacij: Slovenske legije, ki so jo ustanovili zastopniki katoliških mladinskih organizacij že v aprilu leta 1941 (torej še pred ustanovitvijo OF), Sokolske legije, Narodne legije, četnikov in dr. Popisan je tudi nastanek vaških straž, domobranstva, primorskih varnostnih straž. Podrobneje je zlasti popisana vrnitev slovenske narodne vojske iz Vetrinja.

Temu uvodu slede pričevanja o transportih na Podroščico. Pričakujemo, da bo avtor na podoben način obdelal tudi Transporte v Pliberk, Teharje, Celje, Hrastnik. Pričevanja so razdeljena v naslednja poglavja: Izdaja in predaja, Na oni strani predora, Kranj, Škofja Loka, Št. Vid nad Ljubljano, Morišča okoli Ljubljane, Kočevski Rog. Ta pričevanja je vzel avtor iz raznih knjig, kjer so bila ta pričevanja objavljena. Pod črto navaja avtor naslednje vire: Franc Ižanc, Odprti grobovi (želeti bi bilo, da bi Ižanc nadaljeval to svojo zbirko pričevanj), Matija Škrbec, Krivda rdeče fronte in Rdeča zver, pijana krvi, Vetrinjska tragedija, Zgodbe mučeništva Slovencev.

Vsak slovenski izseljenec naj seže po tem dokumentu slovenskega mučeništva. Prav bi tudi bilo, da bi bila ta knjižica prevedena v svetovne jezike, da bi svet — še vedno premalo informiran o komunizmu — na našem slovenskem primeru spoznal zločinske nečloveške metode komunistov.

Rudolf Smersu

Urednik avstralskih „Misli“ je v lanskim decembrskim številki ponatisnil iz Vestnika članek „Soudeležba — nov družbeni red“, ki ga je napisal Vestnikov sodelavec Viktor Češnovar.

Demokracija – brez strank

Slovenski protikomunistični izseljenci živimo po veliki večini v velikih demokratičnih državah. Politično življenje v teh državah sloni na strankarskem načelu. Ljudje enih misli se združujejo v stranke, in najmočnejša stranka ali koalicija strank ima vodstvo države v svojih rokah. Tako je, pa če je to komu prav ali ne.

Na zapadu velja strankarski sistem za temelj politične demokracije. Danes ne poznamo resnega državoslovca ali družboslovca, ki bi zamejtal strankarski sistem in predlegal kaj boljšega. Morda bo v bodočnosti kdaj drugače, toda zaenkrat je tako.

Slovensko politično življenje je bilo že zgodaj postavljeno na strankarsko podlago. Je že sto let od tega. To strankarsko življenje je bilo med Slovenci včasih mirno, včasih napeto in ostro. Včasih so stranke sodelovale in korakale enotno, zlasti ko je šlo za velike narodne interese, včasih pa so se tudi srdito napadale.

Če pa je v letih 1941-1945 prišlo med Slovenci do krvavega medsebojnega obračunavanja, niso bile temu krive stranke, ampak je temu bil kriv komunizem, ki ne pozna in ne prizna drugega mnenja, kot svoje, in zahteva vodstvo izključno za sebe, pa naj predstavlja večino ali pa neznatno manjšino.

Tudi v zdomstvu so se Slovenci politično organizirali po demokratičnih principih t. j. v strankah. Te stranke pa so se povezale med seboj in složno sodelujejo v Narodnem odboru, ki je bil prav po istih strankah ustanovljen že med revolucijo v domovini. Vsaka izmed strank v našem NO ima svojo ideologijo, svoje načrte za bodočnost in svoje pristaše. Vse te protikomunistične stranke pa so si edine v osnovnih narodnih vprašanjih in v teh vprašanjih tudi sodelujejo. Še na misel na pride nobeni teh strank, da bi drugi vsiljevala svoje mnenje v ideoloških in drugih vprašanjih.

Vsak drugačni sistem bi kršil osnovna demokratična načela in bi dal odločilno moč v roke manjšine. To pa se vrši v fašizmu in v komunizmu. Slovenska miselnost pa odklanja to enostrankarsko in uniformirano ideologijo, odklanja sisteme močne roke in brutalnega nasilja posameznih ali skupin nad večino. Slovenci ljubimo svobodo. Zato se brez diktata želimo organizirati tam in tako, kakor nam je prav. To velja za politično in vsako drugo življenje. Seveda pa želimo tudi, da naj stranke složno sodelujejo, ko gre za vprašanja našega obstoja, naše osvoboditve in našega življenja. Sicer pa naj dostojno med seboj tekmujejo, kdo bo več dobrega storil za slovenski narod.

Mi torej mislimo, da je edino na temeljih zdravega strankarstva možno demokratično življenje in uspešno politično sodelovanje vseh zamejskih Slovencev.

Sm R

Tujega nočemo – svojega ne damo!

V prejšnji številki Vestnika smo v članku „Likvidirati slovensko mornarico“ omenili zahtevo nekega Karla Ilinića, da je potrebno v korist hrvatske mornarice likvidirati slovensko in črnogorsko mornarico.

Sedaj pa zahteva omenjeni Ilinić, ki je prvi podpredsednik Hrvatskega nacionalnega gibanja (ustaškega) v Kanadi, da odstopimo slovensko obalo pri Kopru Hrvatski, češ, da je ta obala hrvatska. To zahtevo je Ilinić zapisal v „Danici“ (številka 12/1969), ki je glasilo bosanskih frančiškanov v Čikagu.

Ilinić pravi, da spada med največje nagrade, ki jih je Slovenija dobila za svoj molk in tiho odobravanje, medtem ko so Hrvate v Jugoslaviji pobijali in ropali Hrvatsko, to, da so Slovenci prvič v zgodovini dobili 25 km morske obale s pristaniščem v Kopru. In nato vprašuje Ilinić: Koliko milijard novih dinarjev je plačala Slovenija Hrvatski za odstop te obale in s katero državno pogodbo je Hrvatska prenesla latnino nad to obalo na slovensko republiko in kateri pooblaščen hrvatski predstavnik je podpisal to pogodbo.

Take trditve, da ni jadranska obala v tržaškem zalivu do reke Dragonje v severni Istri slovenska, ni do sedaj postavil še noben resen in pošten Hrvat, in smo prepričani, da ogromni večini Hrvatov niti na misel ne pride, da bi ta majhni in edini košček slovenske obale zahtevali zase. Zato niso te vrstice naperjene zoper hrvatski narod, s katerim smo Slovenci vedno živeli v dobrih odnošajih, ampak so samo odgovor Karlu Iliniću in nekaterim sodelavcem pri „Danici“, ki se pogosto zaganjajo v nas Slovence.

Ilinić bi se lahko — če mu je kaj do resnice — prepričal o narodnostnem sestavu obale v tržaškem zalivu iz zgodovinskih virov in raznih statistik, ki jih niso napravili Slovenci. Lahko bi se pa tudi na sami obali, ki jo sedaj zahteva za Hrvatsko, prepričal, kakšen jezik govori ljudstvo. Naj gre od vasi do vasi in od hiše do hiše, pa bo videl da živi tam slovenski rod.

Slovenci ne živijo na tej obali morda od včeraj ali od leta 1945 dalje, ampak živijo tam že stoletja. Benečani in sploh Italijani so skušali to obalo potujčiti, pa se jim to ni posrečilo. Razen Trsta so vedno bili in so še vsi kraji izrazito slovenski. Pa tudi v Trstu je pred prvo svetovno vojno slovenstvo že krepko napredovalo in bi v nekaj letih Slovenci postali večina. Fašizem pa je to preprečil.

Za zaključek povemo samo tole: Nikdar nismo zahtevali ničesar tujega. Odločno pa bomo vedno odklanjali vsako zahtevo po slovenski zemlji. Slovenski borci smo jamstvo za nedotakljivost slovenske zemlje.

RIM

Odlikovanje g. Romana Rusa

Dne 3. marca je papež Pavei VI. odlikoval našega zvestega člana in bivšega aktivnega funkcionarja Slovenske legije g. Romana Rusa z redom viteza sv. Silvestra. Odlikovanje mu je izročil kardinal Marella v uradu tajništva za nekristjane, kjer vodi g. Rus tisk in knjižnico, ob navzočnosti vsega uradništva imenovanega tajništva. Kardinal je ob tej priložnosti prebral papežev breve in nato odlikovancu prisrčno čestital. Pri tem je omenil, da je g. Rus drugi Slovenec, kateremu on izroča papeževo odlikovanje. Prvi je bil poslanik dr. Pitamic v Washingtonu. Rus je v svoji zahvali poudaril, da ga ne sprejema v svojem imenu, ker se ne zaveda nobenih posebnih zaslug, pač pa ga sprejema kot priznanje zvestobe Cerкви za tiste, ki so v domovini, dalje za tiste, ki so zaradi te zvestobe darovali svoja življenja in za tiste, ki so morali tako kot on sam iz istega razloga zapustiti domovino in sedaj žive po vseh petih celinah.

Slovenski protikomunistični borci se čutimo s tem odlikovanjem počaščene in smo hvaženi papežu Pavlu VI. za to odlikovanje našega člana Romana Rusa, kateremu ob tej priložnosti iskreno in prisrčno čestitamo.

BUENOS AIRES

Dvajsetletnica "Vestnika"

V nedeljo, 25. maja t. l. je bila na Pristavi pri Buenos Airesu proslava dvajsetletnice Vestnika, glasila slovenskih protikomunističnih borcev. Začela se je ob 10 s sv. mašo, ki jo je daroval g. župnik Matija Lamovšek. Po maši je bil ogled raztave vseh dvajsetih letnikov Vestnika. Razstava je bila pripravljena pred pristavsko dvorano. Pod slovensko zastavo in sliko ustanovitelja Vestnika **pok. svetnika Karla Škulja**, so bili na mizah razpostavljeni Vestniki od prvih — še v skromni obliki — do poznejših, ki so že prave revije z bogato vsebino.

Po ogledu razstave je starešina DSPB Miha Benedičič začel v pristavski dvorani slavnostno zborovanje. Povedal je, da obhajamo 20-letnico Vestnika na dan velikega argentinskega narodnega praznika — 25. maja —, ki je dan domovine in svobode. Nato je govornik omenil velik pomen tiskane besede za dvig narodne zavesti in ponosa. V tiskani besedi je ohranjena narodna zgodovina, iz katere črpajo novi rodovi navdušenje za novo delo za domovino. Naš Vestnik, ki ga je ustanovil svetnik Karel Škulj in kateremu s to proslavo postavljamo skromen spomenik, je to delo vršil 20 let in ga bo vršil vse dotlej, dokler ne zasije sonce svobode na prelepi slovenski zemlji.

„Posebej moram poudariti,“ je nadaljeval Benedičič, da je svetnik Škulj pisal o vseh in za vse protikomunistične borce. Zavedal se je, da samo enotna vojska nekaj pomeni, razdeljena pa ne zmore ničesar in bo uničena. Ko je bila v teh dneh sprožena od domobrancev v Slovenski vasi pri Buenos Airesu misel na enotno bojovniško organizacijo, se pomena teh misli svetnika Škulja dobro zavedamo in ponovno izjavljamo svojo odkritosrčno pripravljenost za združitev vseh slovenskih borcev v enotni in idejno edini slovenski bojovniški organizaciji.“

Temu uvodnemu govoru sta sledila spominska govora predsednika konzorcija Vestnika Edija Škulja in člana sedanjega uredniškega odbora Rudolfa Smersuja. Škulj je opisal zgodovino nastanka in razvoja Vestnika, ki se je v začetku imenoval „šmartinski vestnik“ in je leta 1953 postal „Vestnik, glasilo domobrancev in drugih protikomunističnih borcev“. Naštel je njegove sourednike in urednike (gg. Ivana Korošca, dr. Branka Rozmana, Pavla Ranta in sedanji uredniški odbor) ter ostale, ki so pomagali svetniku Škulju pri pisanju, upravi in ekspeditu Vestnika. Smersu pa je spregovoril o pisanju Vestnika v preteklosti in prihodnosti. Naglasil je, da ni Vestnik strankarsko glasilo, pač pa glasilo dela (tj. bivših borcev) slovenske politične emigracije. Zato obravnava slovenske in svetovne politične probleme, stoječe na načelih slovenstva in krščanstva in s ciljem: osvoboditi slovensko domovino.

Proslave se je udeležilo lepo število borcev in prijateljev Vestnika s svojimi družinskimi člani. Poleg g. župnika Lamovška, ki je daroval sv. mašo, so prišli tudi predsednik Zedinjene Slovenije g. Božo Stariha, predsednik društva Slovenska pristava g. Franc Pernišek, predstavnik Slovencev v Miramaru g. Slavko Tršinar in drugi. Bil je lep praznik slovenskih borcev.

CLEVELAND

Družabni večer Društva slovenskih protikomunističnih borcev je bil dne 12. aprila v Baragovem domu in je bil izredno dobro obiskan. Od blizu in daleč so prišli člani in prijatelji društva s svojimi družinami. Razporeženje je bilo izvrstno. Č. g. dr. Jerko Grzinčič je organiziral skupino pevcev, ki je veselo prepevala. Prireditve so med drugim obiskali tudi dr. Miha Krek z gospo soprogo in gospo Nijo dr. Natlačenovo, dr. Franc Blatnik, dr. Viktor Antolin iz Emmittburga in g. Peter Markeš iz Toronta.

Koncert Mladih harmonikarjev. Dne 13. aprila so v veliki dvorani fare sv. Vida nastopili Mladi harmonikarji pod vodstvom Rudija Kneza. Ni še zlepa toliko ljudi bilo v tej dvorani. Nastopilo je okoli 60 otrok z različnimi inštrumenti, največ seveda s harmonikami in pevske točkami. „Starejši“ mladi harmonikarji imajo lastno godbeno skupino „Vandrovcji“, ki je tudi nastopila ob tej priložnosti. Občinstvo je bilo z mladimi umetniki zelo zadovoljno.

Starešinstvo Društva slovenskih protikomunističnih borcev vabi vse borce in tudi ostale rojake k sv. maši, ki se bo darovala dne 7. septembra ob pol 10 v kapeli Slovenske hiše za večni pokoj

GENERALA LEONA RUPNIKA

VSEBINA: Naše načelno protikomunistično stališče (Božo Stariha) — Slovenska hvalnica (Karel Mauser) — Slovenci po osvobojenju l. 1918 (dr. Viktor Antolin) — Ob 555-letnici zadnjega ustoličenja (Pavle Rant) — Smo politična emigracija — Dve lepi vabili (dr. Miha Krek in dr. Valentin Meršol) — „Reč' tovarišča I. L. Brežneva“ (S. Č.) — Sabre Jet letala za Tita — Komunistične metode osvajanje sveta (Otmar Mauser) — Pot v slovensko državo (Rudolf Smersu) — O „Domobranskem povabilu“ iz Slovenske vasi k edinosti in enotnosti (Maks Jan) — Dokumenti — Prošnja s Turjaka (Karel Mauser) — Slovenski narodni vernih duš dan — Tomaž Kovač: V Rogu ležimo pobiti — Demokracija — brez strank (Sm R) — Tujega nočemo — svojega ne damo — Društvene novice

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830

Propiedad Intelectual
No. 970.247 - 27/6/1968
Ramón Falcón 4158, Bs. As.